

پیشدادیان در اساس همان پادشاهان دیرین آریانیان میتانی در شمال بین النهرین بوده اند

نگارنده قبلاً بر اساس مطابقت نامها و اساطیر برخی از پادشاهان پیشدادی از جمله **کیومرث** با **گیلگامش** بدین نتیجه رسیده بودم که نام و نشان این پادشاهان نخستین ایرانی در اساس از اساطیر بابلی گرفته شده اند؛ ولی امروز صبح در مورخه ۸/۱۰/۲۰۰۸ که تلاش دوباره ای روی نامهای پادشاهان **میتانی** انجام داده و نامهای ایشان را در مقابله با **پیشدادیان** روایات ملی ایران مورد بررسی قرار دادم که از آن موضوع اینهمانی بودن **نام پادشاهان میتانی** با **پیشدادیان** برایم مسلم شد. بنابراین دلیل اینکه نامی از پادشاهان پیشدادی در منابع ودایی در نماییم همین موضوع تعلق این پادشاهان اساطیری بدان سوی غرب فلات ایران یعنی جنوب شرقی آسیای صغیر و شمال بین النهرین است. مطابقت یکجا و متوالی هم معانی لفظی پیشدادیان اساطیری با پادشاهان دیرین هزاره دوم پیش از میلاد ابداً و قطعاً نمی تواند امری تصادفی باشد.

اسامی پادشاهان معروف **میتانی** با معادل و مترادف **پیشدادی** آنها را به ترتیب تاریخیشان قید می نمایم:

۱- **پراترنه** (پیشداد) که معادل **فرواک** (پیش آهنگ) از پادشاهان پیشدادی است.

۲- **شانوشتره** (شهریار شایسته) که معادل **گرشاه** (شاه کوهستانیان = فرمانروای هوریان یعنی رعایای مردم حاکم میتانی است. در کتب پهلوی گرشاه لقب کیومرث (مرد گیاه = **ایزد مهر** آریانیان پدر **مهری** و **زوجش مهریانه** ریواس شکل یا یمه و یمی اوستا و وداها) به شمار رفته است.

۳- **آرتامه** (تاریک یا پر و کامل و غلیظ پاکدین) معادل **سیامک** (سیاه) یا **سامک** (کناری = **ثریته** اوستا پدر **کرساسپ/گرشاسپ** از خاندان **سام**) و همچنین **توماسپ** (دارنده اسب سیاه) از پادشاهان پیشدادی است.

۴- **متی وزه** (دانا/مهربان) معادل **هوشنگ** (دانا) پادشاه معروف پیشدادی و نیای اساطیری آریانیان است. از این پادشاه قرار داد صلحی با پادشاه سوبی لو لیومه پادشاه هیتی بر جای مانده است که در رأس خدایان ایشان نام **خدای قبیله ای میتانیها یعنی میثره** (مهر /میثه /موسی) قرار گرفته است.

۵- **توشراته** (سرور توانا) معادل **تهمورث/تهمورت** (پهلوان سرور و آزاده) است.

۶- **شوترنه** یعنی تازه رسته معادل **نوذر** (فرمانروای نو) از خاندان پیشدادی است.

۷- **شتونره** (زننده، کشنده) معادل **گرشاسپ/کرساسپ** (سرکوب کننده ستمگران و راهزنان) از پادشاهان پیشدادی است.

۸- **سرانجام و اشاسته** (همراه خوشیهای فراوان) معادل **اورواخشیه** (شادی بخش) است که در اوستا در مقام برادر **مقتول کرساسپ/گرشاسپ** معرفی شده است.

در پایان گفتنی است از آنجاییکه نام سرزمین **پیشدادیان** در اوستا **خونیرث** یعنی ارابه درخشان یا به طور ساده **چخره** یعنی سرزمین چرخ ذکر شده است، لذا می توان منظور اصلی از این سرزمین را همان سرزمین **میتانیان** در شمال بین النهرین به شمار آورد چه خود کلمه **میثه** یعنی ریشه نام **ایزد میثره/مهر** در اوستا مترادف با **میر سامیان** (امیران قهرمان **خورشیدی** اسطوره ای گرجیان، **عمران** قرآن و **عمرام** تورات = خورشید شکست ناپذیر مردمان) به معنی **گشتن** و **گردیدن** است و دو **مُهر** باستانی باز مانده از میتانیان گواه صادقی بر پرستش **ایزد قبیله ای خورشید گردنده چرخگون** میتانیان یعنی **میثه/مهر** می باشند.

به نظر میرسد نام مردمی که هردوت در سمت شمال شرق فلات آناتولی به نام **ماریان** (به لغت میتانی جنگجویان) نشان داده است؛ متعلق به خود گروه‌های پراکنده میتانی بوده است. ظاهراً این مردم اسلاف کردان شکاک (=شیپاکها، به ارمنی ویسپازونرها) بوده اند. خدای میتانی که در کتیبه پیمان صلح متی وزه پادشاه میتانی با سوئی لولیومه پادشاه هیتیان بعد از میثره و در مقام دوم از آن نام برده شده است همانا وارونا (زروان) می باشد.

حال که بعد از گذشت یک هفته با توجه بدین قرابت فرهنگی و تاریخی **میتانیان و مادها** (ساگارتیان) و مطابقت نام قومی با معانی و ریشه مشترک نامهای قومی و زبان مشترک ایشان اندیشیدیم و ناگزیر بدین نتیجه رسیدیم که **میتانیان** با **مادیان ساگارتی** قبایل قوم واحدی بوده اند که در آغاز به اسم **میتانی** (گردنده) و بعداً به اسامی **مادی** (آماتای، مردم در گشت و گذار، ایلات کوچ نشین)، **ساگارتی** (گردنده، از ریشه اوستایی سکریتی)، **کر تی** (گردنده) و **گوران** (چوپان) نامیده شده اند.

از اینجاست که موسی خورنی مورخ ارمنی عهد قباد و انوشیروان در کتاب خود تاریخ ارمنستان از مادهای سنورومتی مغ سمت دشت مغان و قراباغ را که تحت فرمانروایی **مانوح** (سپینمه جمشید) و پسرش **شمشون** (سپیتاک زرتشت) بوده اند عهد خود تحت نام **آماتونی** (مردم در آمد و رفت) نام برده است. احتمال بسیار دارد که متصرفات سیاسی میتانیها در همان اواسط هزاره دوم پیش از میلاد از سمت شرق در قسمت شمال شرقی به قسمتهای شمالی ایران امتداد داشته است. به هر حال محل فدیه پادشاهان پیشدادی اوستا کوههای البرز و سبلان (هوکر) قید شده است.

مطلب زیر را که در ارتباط با همین موضوع ایزد مهر و چرخ خورشیدی آن است بدین بحث اضافه می نمایم:

زایش ایزد مهر بنا به نقوش دو مهر میتانیان میثره/میثه پرست

در دو مهر میتانی در متن زیر تصویر آن دیده میشوند به وضوح زایش **میثه/میثره** به عنوان **ایزد خورشید** را از درون درخت سرو یا کاج مشاهده می نمایم. این اسطوره هم در باب **موسی** دارنده **ید بیضا** (علی القاعده همان میثره/میثه) که در کنار درخت **طوبای** (=خیر و شادی) منور به نور الهی به همپرسگی خدا نائل میشود و هم در باب عیسی در رحم مریم باکره که هنگام زایمان به درخت **نخلی** یا همان طوری که در اسطوره **آدونیس** فینیقیها آمده به درخت **میر هه** (=درخت فراوان ترشح کننده، مورد) پناه مبرد، دخالت دارد.

چنانکه برخی از محققین تاریخ باستان معتقد هستند میتانیها در درون اتحادیه قبایل هیکسوس (حاکمان خارجی) در مقام فرمانروایی قرار داشته اند و آخرین فرمانروای **هیکسوسی** یا پادشاهان شبان مصر که در اواسط قرن 16 پیش از میلاد از مصر به سمت فلسطین باز پس رانده شدند، **کاموسه** (یعنی روح همنشین ایزد میثره/میثه = موسی کلیم الله) نام داشته است.

معادل **میثره** در نزد عیلامیهای باستان **ناخونته** ایزد خورشید و روشنایی و تجارت بوده است. بر این اساس میثره با **هرمس** ایزد عهد و پیمان و تجارت تراکیانیها و یونانیها پیوند یافته و تبار اصیل هندواروپایی پیدا می کند.

مطلب جالب زیر را در این باب از سایت در جستجوی سده های فراموش شده دوستم ا. پریان به عینه نقل می نمایم:

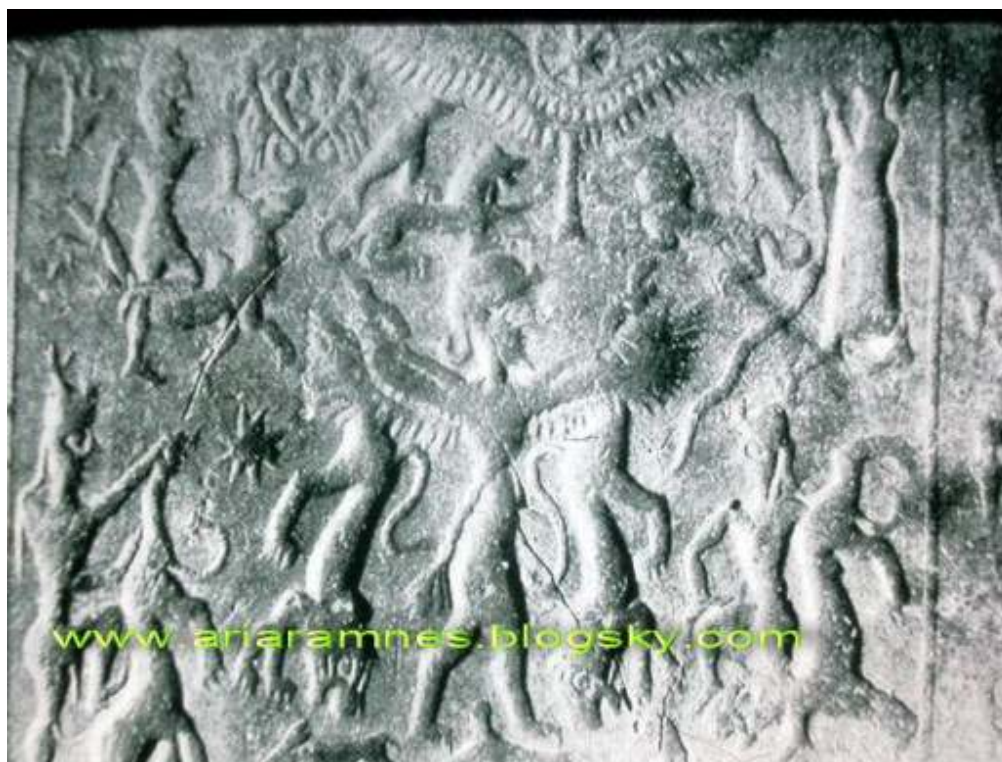
در نیمه دوم هزاره دوم پیش از میلاد پادشاهی «هوریان (Hurrians)» در شمال میان رودان و در میان دو رود دجله و فرات پدیدار گشت. جنگهایی که پادشاهی همسایه آن (یعنی هیتی ها) با بابلیان و آشوریان نموده بودند و همچنین یورش «کاشی ها (Kassites)» به بابل فرصتی مناسب را بدست میتانی ها گذاشت تا پادشاهی خود را سازماندهی نموده و گسترش دهند.

نام این پادشاهی هوری در نوشته های میخی هیتی ها، KUR URU mi-it-ta-ni یا همان «میتانی» (فرزند میثره/میثه) نوشته شده و با آن شناخته شده است. با گسترش سرزمین های در فرمان در سده ۱۴ پ.م، گستره پادشاهی آنها دربرگیرنده سراسر جنوب شرق ترکیه کنونی، شمال سوریه تا شهر «حلب» کنونی و شمال عراق امروزی شد.

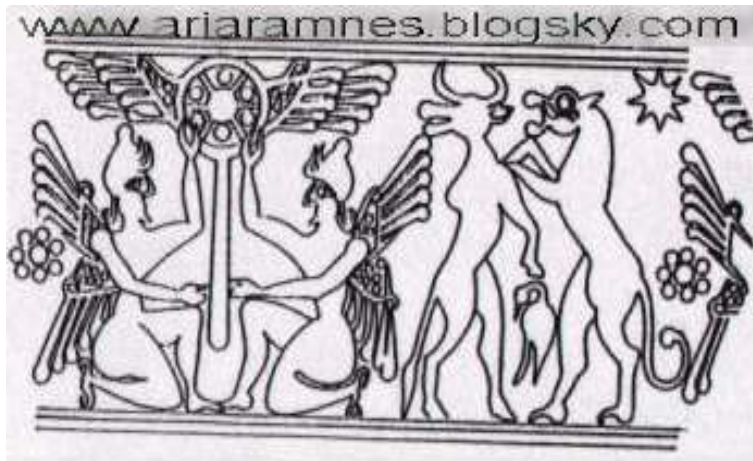
میتانی ها مردمانی بودند که گمان می رود پادشاهان، درباریان و جنگجویان آنها «هندواروپایی» بودند. نام میتانی نخستین بار در یادواره های جنگهای سوریه (۱۴۸۰ پ.م) نوشته شده و نام خدایان در پرستش آنها آشکارا دارای ریشه «هندوآریایی» و زبان آنها یکی از شاخه های هندواروپایی بوده است.

آنها در روزگار پادشاهی بنام «شوتارنا (Šuttarna)» در نخستین سالهای سده چهاردهم پ.م در اوج نیرو و مرزهای گسترده بودند، چنانچه همسایگان آنها دولتهای آشور، هیتی ها و حتی مصر دارای دادوستد دوستانه و پیوندها سیاسی با آنها بوده و از آنها حساب می بردند. شوتارنا نامی است که احتمال دارد دارای پیوند با ریشه ایرانی «خَشْتَر» به معنی شهر باشد. سرانجام پس از چند درگیری با فرعون مصر بر سر بدست گرفتن سوریه، دولت میتانی پیمان نامه ای را با مصر به امضا رساند و پس از آن بود که شوتارنا دختر خود را برای ازدواج با «آمنهوتپ سوم (Amenhotep III)» روانه مصر ساخت.

یک مهر بدست آمده از زمان شوتارنا ما را از نمایش دایره بالدار در میان میتانی ها آگاه می سازد. در کنار این مهر به خط میخی نام «شوتارنا پسر کیرتا شاه میتانی» نوشته شده است. دایره بالدار میان بالها به شکل یک چرخ ارابه دیده شده و سبک نمایش این دایره بالدار آشکارا با گونه مصری خود (یعنی بهیتی) متفاوت است. در نگاه نخست به این مهر چنین دیده می شود که این دایره بالدار همچون درفشی بر روی یک پایه قرار گرفته و دوشیر به همراه دو شاهین نشسته بر پشت آن شیرها در زیر آن دیده می شود. نمایش دایره بالدار در این مهر آشکار است که نمایش گونه ای شکوه و جلال شاهانه بوده و شاه میتانی این درفش دایره بالدار را همیشه همراه خود داشته است.

درمهری دیگر که از میتانی ها برجای مانده است، دو موجود بالدار که در دو سوی پایه ای که دایره بالدار بر آن سوار است، زانو زده اند. دایره بالدار نمایش داده شده در این مهر از گونه دایره بالدار مصری تاثیر پذیرفته است. در اینجا نیز دایره نمایش داده شده به شش بخش تقسیم شده و همچون مهر بالا این دایره به یک چرخ ارابه مانند است.

بطور کلی در هنر نمایش پیکره ها در این دومهر میثانی، هنر پیکره نگاری آناتولی و نمایش موجودات افسانه ای، نمایان است. میثانی ها در روزگار پسان تر بدست پادشاهی هتیتی ها ناتوان و دست نشانده آنها شده و گنجینه های آنها به پادشاهی نوین انتقال یافت. هتیتی ها مردمانی بودند که به زبانی از شاخه های هندو اروپایی سخن می گفتند و از سده ۱۸ پ.م یک پادشاهی مستقل را در مرکز آناتولی و شمال دریای مدیترانه پی ریزی نموده بودند. نام پادشاهی آنها در نوشته های میخی برجا مانده از آنها URU^{ha-at-ti} نوشته شده است.

جواد مفرد کهلان

درفش کاویانی

<https://derafsh-kaviyani.com/>
<https://the-derafsh-kaviyani.com/>